

עפ"ת 45119/02/19 - יקין עמאר, נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"ת 45119-02-19 עמאר נ' מדינת ישראל
בפני כבוד השופט דאוד מאזן
המערערת יקין עמאר,
נגד מדינת ישראל
המשיבה

פסק דין

1. לפני ערעור על פסק דין של משפט השלום לתעבורה בחדרה (כבוד השופט עדית פלד) בתיק ת"ד 11305-03-18 מיום 3.2.19, במסגרתו מבקשת המערערת, שאינה מיוצגת, שיותר לה לחזור בה מהודאתה. מדובר בהודאה שניתנה במסגרת הסדר טיעון שכלל הסכמות לעונש "סגור".
2. בתאריך 26.3.18 הוגש כנגד המערערת כתב אישום שייחס לה עבירה של אי ציות לאור אדום ברמזור (עבירה על פי תקנה 22 לתקנות התעבורה ו-38(3) לפקודת התעבורה), עבירה של נהיגה בקלות ראש לפי סעיף 62(2) לפקודת התעבורה; התנהגות שגרמה נזק לרכוש וחבלה של ממש, עבירה על פי תקנה 21(ב)(2) לתקנות התעבורה.
3. על פי הנטען בכתב האישום, בתאריך 19.8.17 סמוך לשעה 15:36 נהגה המערערת ברכב פרטי מסוג פורד בכביש 9, מכיוון כביש 6, לכיוון מחלף באקה מדרום לצפון או בסמוך לכך, כאשר בצומת קיימת מערכת רמזורים תקינה. אותה עת במקום הנ"ל ממערב למזרח רכב פרטי אחר מסוג פורד נהוג על ידי לילה ענבوسی, נכנס לצומת לאחר שהאור ברמזור בכיוון נסיעתו של הרכב האחר התחלף לירוק. המערערת נהגה ברכבה בקלות ראש, על כך שלא שמה לב לדרך, לא צייתה לאור אדום בכיוון נסיעתה, נכנסה לצומת תוך שהיא חוצה קו העצירה באור אדום וחסמה דרכה של נהגת הרכב האחר והרכבים התנגשו.
4. ביום 3.2.19 התקיים דיון בפני בית משפט קמא, כאשר המערערת מלווה בבני משפחתה שנכחו בדיון (כפי שמעיד פרוטוקול הדיון) והייתה **מיוצגת ע"י עו"ד פתחי דחלה**. במסגרת הדיון הציגו באי כוח הצדדים, במשותף, הסדר טיעון שכלל הודאה בעובדות כתב האישום, והסכמה לענישה "סגורה", לפיה יוטל על המערערת פסילה בפועל לתקופה של 3 חודשים, פסילה על תנאי לתקופה של 3 חודשים למשך 3 שנים וקנס בסך 1,000 ₪.

5. ב"כ המערערת דאז, הצהיר לפרוטוקול שהקריא למערערת את כתב האישום, הסביר לה את תוכנו והיא מודה בעובדות כתב האישום. יש לזכור, כבר בשלב הזה, כי אין כל קשיי תקשורת ו/או חסמי שפה בין המערערת לבין בא-כוחה שדובר את שפת המערערת.
6. בית משפט קמא לא הסתפק בהצהרת ב"כ המערערת ושמע מפיה ישירות את תשובתה לכתב האישום והיא אישרה שכתב האישום הוקרא לה, הוסבר לה והיא מודה בעובדות כתב האישום ומבינה את הסדר הטיעון שהגיעו אליו הצדדים.
7. לאחר שהוצגו פרטי ההסדר, ולאחר שבית משפט קמא הודיע, כנדרש, שאינו קשור בו, נרשם בפרוטוקול את הודאת המערערת בעובדות כתב האישום.
8. בעקבות כך, הרשיע בית משפט קמא את המערערת בעבירות שיוחסו לה בכתב האישום.
9. ב"כ המאשימה עתר לאימוץ ההסדר ואף נימק את ההסכמה להסדר בכך שמדובר במתחם ענישה הולם על אף שהעונש שהוטל נמצא ברף התחתון של הענישה, זאת בעיקר בשל **מצבה הרפואי של המערערת** והן בשל העובדה כי חבלות של ממש נגרמו למערערת בלבד, כעולה מהמסמכים הרפואיים.
10. מיד ובהמשך לאמור לעיל, ב"כ המערערת טען לעונש, הצטרף לדברי ב"כ המאשימה. המערערת נטלה חלק פעיל בטיעונים לעונש בהליך בפני בית משפט קמא, עת ביקשה לכבד את ההסדר, תוך שהיא מדגישה שהיא מבינה את כל **רכיבי ההסדר** והתחילה לפרט את מצבה הרפואי שנובע מהתאונה ואת זה שאינו קשור לתאונה וביקשה לפרוס את תשלום הקנס ל-4 תשלומים.
11. מפרוטוקול בית משפט קמא ניתן ללמוד שגזר הדין הוקרא בפני הנוכחים במלואו, תוך כדי כך שבית המשפט מסביר למערערת כעולה מהוראות גזר הדין, במעמדה, כי עליה להפקיד את רישונה גם אם פקע.
7. המערערת והפעם כשאינה מיוצגת אך מלווה בבני משפחתה, ערערה על גזר הדין אך עיקר הטענות שלה כפי שפורטו בהודעת הערעור והן במסמך שהוגש על ידה במעמד הדיון, לפיו היא לא אשמה בתאונה ומסבירה את הסכמתה להסדר הטיעון בלחץ שהפעיל בא-כוחה עליה במהלך הדיון אך היא מדגישה, כי אינה אשמה, ולכן היא מבקשת להגיש את הערעור שבפניי. היא טוענת כי אינה יכולה לממן עורך דין אחר שיכול לנהל את התיק בשל מצבה הרפואי וביקשה מינוי סניגור.
8. המערערת מדגישה שמעבר למצבה הרפואי, הרישיון בעל חשיבות מכרעת בחייה בשל מגבלותיה הרפואיות ובשל היותה אימא חד-הורית שזקוקה לרכב ואינה יכולה להתנייד בלעדיו.

9. למעשה, המערערת על אף שאינה מיוצגת, מבקשת לחזור בה מההודאה ולבטל את הסדר הטיעון מאחר ולטענתה, לא ביצעה כל עבירה. המערערת תמכה את גרסתה בתצהיר שערך אחד העדים לאירוע התאונה בשם יאסר סלימאן, ומבקשת לאפשר לה לנהל את המשפט פעם נוספת ולהוכיח את חפותה.
11. ההליך בבית משפט קמא התקיים כאשר בתחילתו הציגו באי-כוח הצדדים את פרטי ההסדר כמשתקף מפרוטוקול הדין, והמערערת נטלה חלק **אקטיבי ופעיל** בניהול ההליך, דבריה נרשמו בפרוטוקול ובסיומו של ההליך, הקריא בית משפט קמא את גזר הדין בנוכחות המערערת. אין מדובר בהסדר "קצר" ולקוני, אלא לנוכח המצוין בכתב האישום, מדובר בהסדר מפורט למדיי שכלל ענישה "**סגורה**" תוך התייחסות לעברה וגם למצבה הרפואי שנובע מהתאונה.
12. לאחר שכלל פרטי ההסדר הוצגו ונרשמו בפרוטוקול הדין ולאחר שבית משפט קמא הודיע שאינו כבול בפרטי ההסדר, כנדרש, הודיע ב"כ המערערת כי מרשתו מודה בעבירות המיוחסות לה בכתב האישום, וכי היא מודעת להסדר ומסכימה לו.
- לאחר דברים אלו נרשם מפי המערערת שהיא מודה בעובדות כתב האישום לאחר שכתב האישום הוקרא לה, הוסבר לה ומבינה את תוכנו. אזכיר, פעם נוספת, כי סניגור המערערת בהליך בפני בית משפט קמא, דובר שפתה של המערערת ולא התרשמתי, גם בהעדר כל טענה מטעמה של המערערת בעניין זה, שלא הייתה כל תקלה בתקשורת או חסמי שפה בינה לבין הסניגור.
13. לאחר שבית המשפט הכריע את דינה של המערערת, לא הסתפקה המערערת בטיעוני ב"כ המאשימה ובא-כוחה אלא הצטרפה לטיעונים לעונש וביקשה מבית משפט קמא, כפי שמתועד בפרוטוקול הדין, ודרשה לכבד את ההסדר, תוך שהיא מבהירה פעם נוספת שהיא מבינה את כל רכיבי ההסדר ומפרטת בטיעוניה שרק היא נפצעה בצורה קשה מהתאונה וביקשה לפרוס את הקנס לתשלומים.
14. המערערת הן בהודעת הערעור והן בפניי במסגרת הדין, לא טענה שהפרוטוקול אינו משקף את מהלך הדין, משמע - שמדובר במי שנכח בדין, לקח בו חלק פעיל, אישר שהוא מודה בעובדות כתב האישום, אישר כי הוא מודע להסדר הטיעון ואף עתר לאמצו.
15. טענת המערערת הינה, בפועל, שהודאתה בעובדות כתב האישום נבעה מלחץ שהופעל עליה מטעמו של עורך הדין, שלא הותיר לה כלל ברירה.
16. נתתי דעתי לטענות המערערת כי יש לאפשר לה לחזור בה מהודייתה כדי שתוכל להעלות טענת הגנה, אך טענתה בדבר החזרה מהודאתה נטענה בעלמא וללא בסיס.

17. לעניין החזרה מהודאה - על פי סעיף 153(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, חזרה של נאשם מהודייתו טעונה את רשותו של בית המשפט, המותנית בקיומם של "נימוקים מיוחדים". כפי שנקבע לא אחת, בית המשפט יאפשר לנאשם לחזור בו מהודייתו רק בנסיבות חריגות, בהתקיים פסול בהודאה עקב פגם ברצונו החופשי ובהבנתו את משמעות הודאתו או אם ההודאה הושגה שלא כדין באופן המצדיק את פסילתה (ראו, לדוגמה, ע"פ 635/05 דענא נ' מדינת ישראל (לא פורסם, 26.11.2007); ע"פ 3991/04 רגבי נ' מדינת ישראל); ע"פ 1958/98 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד נז (1) 577 (2002), ועוד). שיקול נוסף בעל משקל מהותי הוא עיתוי הבקשה לחזור מן ההודאה. כך נקבע, כי בהעדר נימוקים מיוחדים, חזרה מהודיה לאחר גזירת עונשו של הנאשם, היא "אפשרות תמרון שאינה משרתת את טובת הציבור ואת דרישות הצדק" (ע"פ 945/85 פלוני נ' מדינת ישראל, פ"ד מא(2) 572, 579 (1987)).

18. המקרים בהם מתאפשר לנאשמים לחזור בהם מהודאתם הם חריגים ונדירים. פסיקת בית המשפט העליון הבהירה לעניין חזרה מהודאה שניתנה במסגרת הסדר טיעון כי "כדי שתענה בקשה לחזור מהודאה, על המבקש להוכיח את התקיימותן של נסיבות חריגות במיוחד, דוגמת: אי-הבנתו את משמעות הודאתו, או את משמעות הסדר הטיעון (בין היתר, גם על רקע של היעדר ייצוג משפטי), או היעדר אזהרה כי בית המשפט איננו חייב לכבד את הסדר הטיעון" (דברי כב' המשנה לנשיאה מלצר ברע"פ 6512/16 המאירי נ' מ"י, פסקה 22 להחלטה).

ראוי לעיין בפסיקת בית המשפט העליון ברע"פ 3101/15 אבו רמילה נ' מ"י, (2015), דובר שם במקרה בו נאשם הורשע, על פי הודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון, בביצוע תאונת דרכים קטלנית. הנאשם שם טען כי הוא הודה לאחר שסנגורו הפציר בו להודות, שאחרת יושת עליו עונש חמור יותר, וכי מטעם זה יש להתיר לו לחזור בו מהודאתו. בית המשפט העליון קבע בהקשר זה לאמור:

"ביחס להתנהלות כמו זו שהמבקש נקט בה כאן ולטענות שהוא מעלה בגדרה - נקבע כבר בפסיקתנו כי המלצתו של סניגור לנאשם להודות בעובדות כתב האישום, תוך הבהרה שאם לא יודה - צפוי לו עונש כבד יותר - אין די בה כדי לעורר ספק שמא לא הודה הנאשם באשמתו מרצונו, או כדי לאפשר לו לחזור בו מהודאתו... הדברים אמורים ביתר שאת כאשר הבקשה לחזור מן ההודיה מוגשת, כבענייננו, לאחר מתן גזר הדין" (שם, בפסקה 15 להחלטה).

19. על המערערת דנן לא הופעל לחץ כלשהו - לא מצד בית המשפט וודאי שלא מצד עורך דין כלשהו. זאת ועוד, ההודאה ניתנה במסגרת הסדר טיעון "סגור" עם ענישה ברורה וידועה והמערערת ביקשה בעצמה לכבדו של הסדר הטיעון.

20. לא הוכח כי בענייננו הסדר הטיעון גרם למערערת עיוות דין. למעשה, טענות ההגנה שהיא לא ביצעה את האמור בכתב האישום, מדובר בטענות לא מבוססות מאחר וגרסתו של העד יאסר סלימאן כעולה מש/1, כעולה מתיק המשטרה ואף מהתצהיר שהוצג מלמד שבכיוון נסיעתו היה אור ירוק, משכך לא יעלה על הדעת שבכיוון נסיעתה של המערערת היה אור ירוק אלא אדום כעולה ממש/1.

ממש/1 עולה כי מופע 3 היה כיוון נסיעת העד יאסר סלימאן ומופע 6 כיוון נסיעת המערערת, וכאשר מציין העד כי בכיוון נסיעתו דלק אור ירוק, לא יכול להיות בכיוון נסיעת המערערת, אשר אמור להשתלב עם כיוון נסיעתו של העד, באותה עת גם ירוק. ולכן התרשמתי כי ההודאה מטעמה לא נולדה ללא כל ביסוס והגרסה לפיה המערערת לא ביצעה את העבירה נסתרת גם מגרסת העד שהיא טוענת שהוא תומך בגרסתה.

21. ענישתה של המערערת אינה חורגת ממתחם הסבירות ביחס לעבירות בהן הודתה. העונש שהושת על המערערת הוא למעשה קל ביחס למתואר בכתב האישום ולעבירות בהן הורשעה, וניכר כי ההסדר התחשב רבות במצבה הרפואי של המערערת כעולה מטיעוני המדינה ואף היווה הגורם המשמעותי שהוביל לענישה מקלה. ניתן לקבוע כי העונש שהוטל על המערערת אינו גבוה כלל ועיקר וודאי שאינו חורג ממדיניות הענישה המקובלת, באופן המצדיק התערבותה של ערכאת הערעור.

22. בנסיבות אלו, משפרוטוקול הדיון הוא חד-משמעי (ולא הוגשה בקשה לתיקונו); ואף אם נניח כי הנסיבות היו כפי שטוענת להן המערערת, אזי לא התקיימו הנסיבות המצדיקות - לפי הפסיקה המנחה - להתיר חזרה מהודאה; ומשלא הוכח כי נגרם למערערת עיוות דין - המסקנה היא כי דין הערעור להידחות.

המזכירות תמציא את פסק הדין לצדדים.

המוצגים ייסרקו ויחוזרו לצדדים: מש/1 למשיבה ו-מע/1 למערערת.

ניתן היום, כ"ד אדר א' תשע"ט, 01 מרץ 2019, בהעדר הצדדים.